

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Fraudela Géza*

Cím: *Harminc éve alakult meg a Magyar Cecília Egyesület*

Forrás: *Nemzeti Újság*

Bp

(Hely)

1927. 9. 1.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old)

Osztályozás

Tárgy

783

Hely

Idő

"1927"

Személy

Harminc éve alakult meg a Magyar Cecília Egyesület

A magyar egyházi zene problémái harminc éve és most Ki kell adni a magyar egyházi zene Aranybulláját

Most harminc éve, 1897 augusztus 31-én, a Központi Papnevelő Intézetnek díszterében Bogisich Mihály c. püspök, a kiváló népénekkutató, Vaszary Kolos hercegprimás megbízásából megnyitotta az egybegyült egyházzenei gyülekezetet.

— Azt mondják, hogy a csodák ideje lejárt. Tagadom! Az ország minden részéből egy maroknyi, csekélyszámu férfiakból álló társaság gyült ma egybe. A tudás mohó vágyával, az akarat erejével felfegyverkezve, bizva az isteni kegyelem segélyében, egy magasztos, nemes oél elérésére törekszik. A felséges egyházi zenét, melyre hazánkban még kevés időt fordítottunk, akarják az istentisztelet méltóságának megfelelően a templom szentelt csarnokaiba bevezetni! Az egyházi zenét, a szépművészetek királynéját, a modern drámai világi zene szülőanyját eredeti szépségében, fenséges egyszerűségében akarják megszólaltatni az Isten dicsőségére és a hívők lelki épülésére! Uraim, ez nagy munka, ennek megvalósítása csodaszámba megy. Ez a munka akaratot, tudást, fáradságot nem ismerő szorgalmat és — kitartást követel...

A püspök lelkes szavaira felharsant a válasz: Istennek háza királyi palota, ne legyen hát koldus-zenéje!

Es háromnapos konferencián megvitaták az egyházi zene legvitáltabb kérdéseit, hatalmas programot dolgoztak ki s a felséges munka keresztülvitelére szövet-

seget kötöttek. *Igy alakult meg harminc éve az Országos Magyar Cecília Egyesület.*

A tüzes lelkesedést impozáns tettek követték. Volt sok tennivaló. Az egyesület krónikája oly nagyvonalú és mégis részletekbenyuló munkásságról számol be, mely megteremtette honunkban az egyházi zene rémeszuszát. A hivatalos szaklap valósággal zuhatagban öntötte a tanító, szervező cikkeket, kurzusok nyitak mindenfelé a papság és a kántorvilág számára, a nagyközönséget egyházzenei hangversenyekkel kezdték nevelni s az országot vidéki vándorgyűlésekkel mozgatták meg.

Tizenöt éves munka temetője: Trianon

Mikor 1903-ban megjelent az egyházi zene kódexe: X. Pius pápa Motu Proprioja, nálunk már nemes gárdát talált, mely nagy tempóban vitte előre a *musica sacra* ügyét s századok mulasztásait pótolva, felvirágoztatta a magyar egyházi zene klasszikus korszakát.

De ezt a munkát is megakasztotta a háború, elsenyvesztette közéletünk belső széttesettsége, eltemette Trianon!

Igy történt meg, hogy tizenöt éves, valóban hősi, apostoli munka után az egyházzenei problémák tovább élnek, tovább égnék. Egészük nem fényesség, hanem szo-

morosság. Életük nem öröm, hanem vergődés.

E problémák feltárása a harmincéves fordulón kötelességem. Megoldása pedig az arra hivatottaknak nemcsak dicsősége, hanem a magyar katolicizmusnak s ezen keresztül az egyetemes magyar kultúrának is közügye: érdeke és értéke.

1. Az alakulógyűlésen felhangzott a gránátszilárd alaptétel: „Az egyházi zene olyan közel áll Krisztus személyéhez, hogy bátran mondhatjuk: az egyházi zene ügye Krisztus személyes ügye!” Az egyházi zenét X. Pius is a liturgia lényeges részének (pars integrans) hirdeti. Ezért oly szent dolog a liturgia zenéje, melyet az Egyház gondosan őriz, szeretettel ápol, lelkesen fejleszt és törvényekkel védelmez.

Az egyházi főhatóságoknak mindig különleges gondja volt az egyházi zene ügye s az Egyház tételes törvényei ezt a gondviselést kötelességnek minősítik. Tehát feltétlenül egészséges egyházzenei gyakorlat, az istentisztelethez méltóan integrális és művészi egyházzenei praxis lesz ott, ahol a főhatóságok hűséggel és szeretettel teljesítik ezt a szent kötelességüket s a legéberebben vigyáznak a musica sacra épűgére és virágzására. Mert legelső feltetele az egyházzenei életnek a főhatóságok részéről való megértő támogatás és hathatós védelem. Hiszen az egyházi zene ügye nem az egyházi muzikusok privátügye s igazán nemcsak „szakügy”. Az egyházzenei törvények ismerete, hangsúlyozása, betarttatása emeli a főhatóságokat a szent Ambrusok, szent Agostonok és nagy szent Gergelyek mértékára. „A gyimesz-szava gyöngő, szőljön az atya teremtéle!” — mondja az alakulógyűlés. Ha a főhatóság elvileg s gyakorlatilag egyaránt nyitva foglal állást az egyházi zene kérdéseiben, mivel ez mindenkor csakis a tételes törvények szellemében történhetik: a legtisztább forrásból fog buzogni az

egyházzenei élet. Az erkölcsi, szellemi és anyagi támogatás terenumain a munkokon bicégtetés helyébe a heroizmusig felmagasztosuló áldozatkésztséget is megérdemli az egyházi zene. A magyar egyházi zene gárdistái haló porában is áldva emlegetik a megboldogult Csernoch hercegprimást, aki utolsó audienciáján ezt mondta:

— Fiaim, csak dolgozzatok serényen, lelkesen és szeretettel Isten háza dicsőség-

gén, a liturgiai szent szépségén. Jöjjetek hozzám mindig bizalommal és meghallgatlak titeket és mellettetek leszek, mert a ti ügyetek nem is a ti ügyetek csak, hanem ennél sokkal több: a vallásos kultúra ügye, az Egyház ügye, a lélek ügye, az Isten ügye!

Ezért fogja majd kérni az újjáalakult Országos Magyar Cecília Egyesület a püspöki kart, hogy adjon ki egységes körlevelet, mely a magyarországi egyházi zene Magna Chartája, Aranybullája lesz.

A papság zenei képzésére

2. A második probléma: *a papság egyházzenei képzettsége*. Ez is elsősorban kötelesség! E képzettség nélkül hiányos, csonka a pap mivolta. Ezért írja elő számtalan tételes törvény után az új kánonjogi kodex is az egyházi zene tanulásának szükségességét. E hivatásból fakadó kötelesség mellett megfontolandó szempont az is, hogy a pap mint rector Ecclesiae felelős tényező, aki csak úgy felelhet meg irányító feladatának, ha egyházzenei kérdésekben nemcsak jártas, de ezek legteljesebb megoldását is képes keresztülvinni. Végül: a széleskörű és mindjobban mélyülő általános zenekultúra korában nem lehet közömbös a papságra nézve, vajjon lépést tart-e, illetve a vezető tényezők közé emelkedik-e e tekintetben is. A papságra vonatkozó egyházzenei törvények tehát nem maradhatnak továbbra is írott malaszt. Minthogy az Egyház egyetlen

papot sem szentel fel ezzel a privilegiummal: Neked nem kell majd sohasem énekes funkciót végezni! — azért e tételes törvények minden papra kötelezők, akár jó, akár gyenge hangja van, akár muzikális hajlamu, akár nem. Ezért kell a papnevelő intézetekben megoldani a rendszeres és módszeres egyházzenei oktatás problémáját s bevezetni a kötelező félévi vizsgákon kívül a szenteléselőtti exament. És intézményesen ki kell építeni a továbbképző kurzusokat, amelyekben 3—5 évenként legalább egyszer résztvenni minden pap köteles lenne.

3. A *kántorképzés ügye* is vajudik mind-ezideig. Mióta az autonóm Országos Katolikus Kántorszövetség az anyagi és nyugdíjkérdések mellé, illetve fölé helyezte a szakképzés és továbbképzés kérdésének az ügyhöz s a kántorokhoz méltó megoldását, azóta — sok kísérletezés után — ez komolyan előbbre is vivődött. Ugyanigy akarja biztosítani a Szövetség kántorválasztásoknak egyházművészeti szempontból való megtámadhatatlanságát. Ez a kérdés a magyar nép zeneoktatása, a falu zenei nevelése érdekében is temgelykérdés. Oly életbevágó feladat tehát, mely szintén nem pusztán szakügy, hanem általános nemzeti kulturprobléma.

A musica divina és a közönség

4. Az *egyházi karnagyok és zenészek nevelésének ügyében* is történtek nagy erőfeszítések, de megoldás még nincs. A régi, eléggé nem hibáztatható felfogás helyébe, mely az egyházi zenésznél kevesebb tudással is megelégedett, s mely ezáltal nemcsak a kasztot sülyesztette szellemi inferioritásba, de természetyszerűen lezüllesztette magát a musica sacrát is, érvényesülnie kell annak az elvnek, mely a lehető

legteljesebb és legtökéletesebb zenei tudás (teória és praxis) fölé akarja építeni mint felségesebb kvalitást az egyházzenei művészetet. Az egyházi zeneművészetben nem lehet kettéválasztani a két integrális összetevőt: az egyháziságot s a művészi-séget. Ezért, ahol csak az egyiket hangsúlyozzák, mindkettő elpusztul. Ennek a mentalitásnak kell áttüzesítenie minden elméleti s gyakorlati egyházi zenészt s ennek az elvnek kell kinyilatkozódnia az egész egyházi év zenei életében. Szónokolni lehet a hordó tetejém s templomi szószéken is, zenélni lehet a kabaréban s a templom kórusán is: de roppant nagy a tartalmi s formai különbség a kettő között. Az egyházi zenész működése legyen annak revelációja, hogy mindig a hely és cselekmény szentségének tudatában él. Ennek érdekében valók az egyházzenei eszmecserek, vitatülések, egyesületi tanácskozások, liturgikus előadások.

5. Végezetül ide számítanám még mint problémát: *a nagyközönség egyházzenei nevelését.* Tudja meg a publikum, hogy nem minden egyházi zene, amit — sajnos — a templomok kórusairól hall. Higyje el, hogy a mindig alacsonyabb szintű közizlés nem lehet jogosult irányítani a szent törvényekkel ápoltt, fejlesztett, védett igazi egyházi zenét. Megfordítva: az örök szépséget zengő *musica de altero mundo, musica sacra, musica divina* lelkéhez kellene simulnia izlésünknek. Errevalók a templomi és koncerttermi egyházzenei hangversenyek, melyeket mindig programgyarázó konferenciáknak kellene kísérniök. Sőt e nemes és valósággal szent céllért fel kellene szólalni néha a szentbeszédekben is, amint azt a klasszikus egyházatyák igen gyakran megtették.

Koudela Géza dr.